

Dergi: Beyânülhak

Tarih: 27 Zilkade 1326

Medâris, vaktiyle menba-ı ilm ve irfan ve devlet ve millete nice hidemât-ı nâfia ibrazlarına muvaffak olan pek çok erbâb-ı fazl ü kemâle menşe-i mefharet-nişân idi.

Bu dârü'l-füyûzât ve menbau's-saadât mürûr-ı zaman ile ehemmiyet-i azîmesini zâyi etmiş ve asker firarilerine ve tenbellere melce ve bî-sûd-efnâ-yı ömür edenlere me'vâ olmuştur.

Medârisin bu hâl-i indirâsa hübût ve bu dereke-i esef-engîze sükut etmesinin esbâb-ı adîdesi vardır:

Evvela usûl-i tedrîsin bir kâide-i sâlimeye merbut bulunmaması, sâniyen emr-i tahsîl, talebenin keyfine tabi olup ikmâl ettiği fûnûndan imtihan edilmemesi, salisen beytûlmâlin masârif-i şeriyyesinden biri talebe iken esna-yı tahsîlde talebenin maişeti temin olmaması, râbian müddet-i tahsîl on sekiz sene gibi gayet uzun bir müddet olması, hamisen talebe ancak senenin yalnız altı ayında tederrüs ile iştigal edip müddet-i bâkiyede hâl-i atâlette kalması, sâdisen fûnûn-ı cedideden talebenin bilküllüye mahrum bırakılması, sâbian zamanımızda tederrüsü lâbüd olan elsine-i ecnebiyyeden hiçbirine talebenin müntesip olmaması, sâminen bir fenden müteaddid kitaplar okutturulmakla izâa-i vakit edilmesi, tâsian muhtasar ve mesail-i lâzimeyi câmi' kitapların bir heyet-i ilmiyye marifetiyle bi'l-intihâb bunlardan tedrîs edilmesinin taht-ı mecburiyyete alınmaması esbâb-ı mezkûreden addolunmaya sezâdır.

Binaenaleyh medârisin suret-i cedidede ıslâhı hakkında tahriren beyân-ı mütalaa eylemelerini ulemâ-yı kirâm hazerâtından rica ederiz.

Bilhassa taşra ulemâsından olup mebus sıfatla elyevm Dersaadet'te ve Mısır'daki Camiü'l-Ezher'de bulunan ashâb-ı fazl ve kemâli ve talebe-i ulûmu beyân-ı mütalaâta davet eyleriz.

Mamafih bu bâbta bir çığır açmak için ber-vech-i âti bazı efkârın serdiyle tenkit eylemelerini mütalaalarımızdan temenni ederiz.

1) Medâriste fûnûn-ı âtiyye tedrîs edilmelidir: Sarf, nahiv, mantık, âdab, aruz, meânî, beyân

ve bedî', kelam, hikmet-i cedîd, usûl-i hadis, hadis, tefsir, usûl-i fıkıh, fıkıh, Farisî, elsine-i ecnebiyyeden biri, tarih, ulûm-ı riyâziyye, kitâbet-i resmiyye.

2) Medâris-i fûnûna göre taksîm ve dersler dersanelerde tadrîs olunmalıdır. Yani meselâ bir veya müteaddid sarf medresesi bulunmalıdır. Bunun müderrisi sarfî tadrîs ve ikmâl ettikte talebe bir heyet-i ilmiyye marifetiyle sıkı imtihan edilerek iktidarı sabit olunca o talebe nahiv medresesine nakledilmelidir. Muvaffak olamayanlar nihayet bir sene daha yerinde kalıp ikinci sene yine muvaffak olamaz ise medreseden ihraç edilmelidir.

Sarf müderrisi sarfî bu vechile defaât-ı adîde ile tadrîs edince bu fende iktisâb-ı meleke ederek suret-i tadrîs ve tefhîmden talebe azîm istifade eyler.

Sarftan şimdilik muhtasar ve mesâil-i mühimmeyi câmi bir kitap intihâb edilmeli. İmam Birgivî'nin Kâfiye? nam kitabı şimdilik temin-i maksada kâfi olduğu zannolunur.

Nahiv medresesi ve diğer medreseler dahi bu siyâk üzere tanzîm kılınmalıdır.

3) Medâriste tadrîs edilecek ulûma dair kitaplar bir heyet-i ilmiyye tarafından bi'l-intihâb tadrîsâtın mezkûr kitaplardan icrası hususu taht-ı mecburiyyete alınmalıdır.

4) Müderris olacak zat bir heyet-i ilmiyye tarafından intihâb olunmalıdır.

5) Medreselerde, tadrîs edilen ulûma dair kütüphaneler tesîs kılınmalıdır.

6) Günde üç defa ve üç saat tadrîs olunmalıdır.

7) İmarât ıslâh ve evkâf ve maâriften dahi istiâne olunarak talebe iâşe olunmalı ve senede on ay mütemadiyen tadrîsât ile iştigal edilmelidir.

Maârif-i şeriyeden madûd olmayan cihâta beytûlmâlden paralar sarf edilmekte ve nice israfât îkâ olunmakta iken ulûm-ı şeriyeyi tahsîl ve tadrîs edenler suâl ile taayyüş etmektedirler. Bu hâle şimdiden sonra olsun sükût edilmese çaresine bakılsa, izâz diye gayret olursa.

8) Talebenin tahsîl ettikleri elsinede fesâhat ve belâgat üzere mükâlemeye alıştırılması.

Meselâ nahiv medresesinde fushâ-yı Arap'tan bir veya müteaddit zevât bulundurularak talebe ile mükâleme eylemesi.

9. Bir medrese-i âliye vücuda getirilerek mekteb-i nüvvâb ve hukuk ve mülkiyede tadrîs olunup da medâriste okunmayan fûnûn ve kavânîn tadrîs edilmesi.

Füyûzât

10) Medâriste ikmâl-i tahsîl edenler kuradan muaf olacakları gibi tadrîs eylemeye ve mekâtib-i âliyeden dilediklerine bilâ imtihan girmeye hakları olmalıdır.

11) Medrese-i âliyeden mezun olanlar bâlâdaki imtiyâzı hâiz olduklarından başka, devletin şerî ve mülkî bilcümle memuriyetlerinde bilâ imtihan kabul edilmelidir.

Müntesibîn-i İlmiyyeden Biri

Hazırlayan: Muhammed Salih Yıldız

Editör: Ömer Faruk Güneş

Link: https://isamveri.org/pdfosm/D00524/1324_12/1324_12_s.250-251.pdf